Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII. Ч. 188. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го ЖОВТНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 2, 1985 No. 188. VOL. XCII.

В Ню Йорку вшанують мґра І. Базарка

Ню Йорк. — Громадський Комітет Метропольного Ню Йорку, під протекторатом Владики Василя Лостена о. ігумена Патрикія Пащака, ЧСВВ, пароха церкви св. Юра в Ню Йорку вшановує заслуженого громадського діяча в Україні, в таборах переселенців в Німеччині, довголітнього директора канцелярії УККА та колишнього президента СКВУ Івана Базарка у його 75-річчя ювілейною зустріччю-бенкетом, що відбудеться в суботу, 9-го листопада ц.р., в Ню Йорку, в авдиторії школи св. Юра.

Мґр І. Базарко

Петро Яцик знову пожертвував на КУС

Торонто. — Петро Яцик, визначний український підприємець у Канаді, ще раз дав вияв своєї дбайливости за справи високої освіти, складаючи щедру пожертву для Катедри Українознавчих Студій (КУС) при Торонтонському університеті.

П. Яцик пожертвував 55,000 дол. на найновіший проєкт КУС, а саме на видання першого англомовного „Історичного Атласу України", що його приготовив проф. Павло Магочий, керівник КУС, та який вийде друком осінню в видавництві Торонтонського університету.

Петро Яцик

П. Яцик є добре відомим меценатом українських університетських інституцій та фундатором стипендій. Він є жертводавцем українознавчої програми Гарвардського університету та проєкту Енциклопедії Українознавства в Сарселі, Франція.

П. Яцик є теж найбільшим жертводавцем Катедри Українознавчих Студій при Торонтонському університеті. В 1982 році його пожертва в сумі 47,000 дол. уможливила здійснити задум катедри, закупити від австрійської крайової бібліотеки у Відні мікрофільми всіх західньо-українських газет і журналів від 1848 до 1913 року. Ця великої вартости колекція ім. П. Яцика враз з її описовим, зладженим катедрою, каталогом сталася неоціненим джерелом дослідів західньо-української культури до 1918 року. Ця колекція приміщується в бібліотеці Робартс при Торонтонському університеті та є, згідно з твердженням керівних бібліотекарських працівників, однією з найбільше вживаних колекцій у відділі мікрофільмових текстів.

„Український Історичний Атлас" — цей найновіший, стане пропам'ятним виданням для відзначення початку другого тисячоліття Християнства Руси-України.

Відбудеться прем'єра Студії Мистецького Слова

Ню Йорк. — Завдяки підтримці приятелів, преси організацій та громадянства Студія Мистецького Слово — Лідії Крушельницької виступить в неділю, 17-го листопада ц.р., о год. 4-ій по полудні в залі Fashion Institute of Technology, при 227 27-ма вулиця захід з новою постановкою. Цього разу глядачі побачать комедію К. Ґольдоні „Слуга двом панам" в українському перекладі О. Варавви.

Члени студії надіються, що своєю присутністю на цій першій прем'єрі після пожежі УНДому, громадянство підтримає молодь, яка стільки праці та часу вкладає, щоб Студія Мистецького Слова могла існувати та діяти.

Появилися нові композиції І. Соневицького

Ню Йорк. — Українська Музична Фундація випустила друком пісні визначного сучасного українського композитора Ігоря Соневицького до слів Івана Франка п.з. „Зів'яле листя".

Цей цикл сольоспівів для баритона в супроводі фортепіяна складається з трьох пісень: „Неперехідним муром", „Твої очі" і „Хоч ти не будеш квіткою цвісти". Композитор написав їх ще в ранніх 1950-их роках і їх залюбки виконували українські співаки. Прем'єра цілого циклу пісень відбулася цього року на першому концерті Центру Української Культури у виконанні оперного співака в Кілі, Західня Німеччина, баритона Миколи Фабрики при акомпаньяменті його дружини Ірини.

За словами відомих українських музик — В. Грудина, Г. Лагодинської-Залеської, З. Лиська, М. Фоменка — сольоспіви І. Соневицького збагатили український пісенний репертуар новими й цінними творами, що відзначаються буйним творчим полетом, вірністю передання настроїв поета, бездоганним знанням вокалу й багатою фортепіянною фактурою.

І. Соневицький написав більше композицій до творів І. Франка. І так, наприклад, будучи ще студентом Державної музичної академії в Мюнхені, він скомпонував „Гремить" для мішаного хору в супроводі фортепіяна, а згодом сольоспів „Нехай і так" і концертну арію „Знов прийде час" у супроводі симфонічної оркестри, що були виконані у Карнеґі Голл 1967 року з приводу 50-ої річниці смерти Великого Каменяра.

Великим успіхом втішається також його музичне оформлення „Іван Вишенський", що його виконала Студія Мистецького Слова під керівництвом Л. Крушельницької в Ню Йорку, Філядельфії, Клівленді й Торонто.

В Римі відбулись наради Т-ва св. Софія

Рим. — З нагоди поминальних днів в першу річницю смерти св.п. Блаженнішого Патріярха Йосифа, тут відбулися координаційні сходини представників Релігійного Товариства св. Софія з усіх країн, де воно існує — Італії, Америки, Великої Британії, Канади, Бельгії. Наради відбулися в днях 11-го і 12-го вересня ц.р., у приміщеннях двох найважливіших надбань Блаженнішого Патріярха Йосифа в Українському Католицькому Університеті і в Патріяршому Дворі. Присутніх було вісім членів з Риму, два зі ЗСА, п'ять з Великої Британії, чотири з Канади, два з Бельгії. Присутніми під час нарад були також Патріярх Мирослав Іван Любачівський і Владика Іван Прашко з Австралії. Нарадами проводим Архимендрит Любомир Гузар, голова римського Відділу.

Перший день нарад був присвячений правним та фінансовим звітуванням поодиноких крайових товариств, щоб запізнатися зі станом св. Софії у різних країнах. Другий день нарад був присвячений трьом головним темам: місце Товариства св. Софія в Церкві, його єдність і способи бюджетування.

Отець Архимандрит Іван Хома подав генезу постання римського Товариства св. Софія, її правний статус та засяг діяння. Товариство створене декретом генерального вікарія Риму 3-го листопада 1970 року, правно оформлене нотаріяльним актом дня 28-го грудня 1970 року і визнане окремим декретом президента Італії 12-го вересня 1972 року. Товариство в Римі є правним власником манастиря монахів студитів в Кастельґандольфо, собору св. Софії, Українського Католицького Університету та храму Жировицької Богородиці і Патріяршого Двору. Згідно з пляном римське Товариство св. Софія бажає в найближчому часі скріпити діяльність Українського Католицького Університету, виховуючи молоді кадри українських священиків та науковців, формованих на світлих традиціях християнського Сходу, відданих візії св.п. Блаженнішого Патріярха Йосифа єдности Української Церкви і народу у патріярхаті.

З черги слідували звіти представників крайових товариств, які представляли правне становище, діяльність та свою спроможність допомагати у здійснюванні спільних цілей св. Софії. Всі крайові товариства існують як неприбуткові корпорації у своїх країнах і їхня діяльність спрямована на поглиблення релігійної свідомости українців-католиків, головно на рівні вищої освіти, видавничу працю та збирання фондів на допомогу римським патріяршим інституціям, як також на сповнюванню обов'язків згідно з вимогами статутів своїх країн.

Другого дня учасники підтвердили свою вірність началам, що їх надав товариству його основоположник св. п. Патріярх Йосиф, і скоординували пляни на майбутнє. Згідно з правильником, підтвердженим Патріярхом Йосифом 1-го червня 1977 року, товариство створено щоб „працювати для моральної і матеріяльної підтримки помісности і патріярхії Української Католицької Церкви". Учасники висловили бажання співпрацювати з тими установами, які скріплюють єдність ПУК-Церкви. Сам покійний Патріярх Йосиф створив ряд установ, які у своїй природі цій єдності сприяють, між ними чільне місце займає Український Католицький Університет. Тому Товариство св. Софія стоїть головно на службі тих інституцій, бо як стверджено в правильнику Патріяршого фонду „усі повищі організації та інституції є обов'язані провадити та розгортати працю, щоб знову видвигнена Ісповідником Віри Блаженнішим Патріярхом Йосифом ідея помісности і патріярхату розвивалася і закріплювалася в цілій Українській Церкві і народі".

Як релігійна, не церковна, корпорація, Товариство св. Софія працює для добра Помісної Української Католицької Церкви, піддержуючи загальноукраїнські церковні інституції. Членами товариства є Владики, священики й миряни, які співпрацюють для того, щоб товариство могло дати

(Закінчення на стор. 3)

Мистець З. Онишкевич матиме виставку у Філядельфії

Філядельфія (Л. Чайківська). — Відомий український артист-маляр Зеновій Онишкевич буде мати тут індивідуальну виставку образів. Він має за собою цілу низку відомих праць, які показував вже на своїх виставках українській і чужинецькій публіці.

Крім цього, мистець З. Онишкевич брав участь у міжнародних мистецьких імпрезах і там показував свої найкращі твори. Його улюбленою тематикою, крім образів, є пейзажі, а теж карикатури на політичні і спортові теми, які появляються в різних американських журналах.

43-ий Відділу Союзу Українок Америки спонзорує цю виставку і займається її підготовою. Відкриття виставки рисунків, акварель і олійних картин З. Онишкевича відбудеться в п'ятницю, 11-го жовтня ц.р., в Українському Освітньо-Культурному Центрі, при 700 Сідар вул.

На відкритті буде присутній мистець, який у формі інтерв'ю розкаже про свої перебування в Римі, коли він малював портрети сл.п. Блаженнішого Йосифа і Папи Павла VI.

Виставка буде теж відкрита в суботу, 12-го жовтня, від 1-ої вранці до 6-ої увечері і неділю, 13-го жовтня, від год. 10-ої вранці до 4-ої по полудні.

В ПАМ'ЯТЬ А. РУДНИЦЬКОГО

Ню Йорк (І.І.) — У суботу, 30-го листопада ц.р., припадає 10-та річниця смерти бл.п. Антона Рудницького, визначного українського композитора, музиколога та диригента. У Філядельфії створився комітет, щоб концертом з творів покійного відзначити цю сумну річницю. До участі в концерті запрошені визначні українські мистці музики.

ВЕЧЕРНИЦІ В ГАРТФОРДІ

Гартфорд, Конн. — Місцеві 93-ий і 106-ий Відділи Союзу Українок влаштовують Вишивані вечерниці в суботу, 12-го жовтня ц.р., в Народному Домі, при 961 Wethersfield Ave. До танців гратиме оркестра „Темпо". Буде буфет і виграші.

ПАРИЖАНИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ВІЗИТИ М. ҐОРБАЧОВА

Париж. — Генеральний секретар ЦК КПСС Міхаіл Ґорбачов прибув сьогодні, 2-го жовтня, до Парижу, де він відбуде переговори з президентом Франсуа Міттераном.

Темою переговорів, крім двосторонніх совєтсько-французьких відносин, буде проблема роззброєння і майбутня зустріч М. Ґорбачова з президентом ЗСА Роналдом Реґеном.

Тисячі французів взяли участь у масовій демонстрації протесту проти візити Ґорбачова. Демонстранти пройшли вулицями Парижу, викрикуючи антисовєтські гасла.

У двогодинній демонстрації взяли участь також члени парляменту, видатні діячі французького мистецтва, члени родин совєтських громадян, які перебувають в ув'язненні з політичних мотивів. На період візити Ґорбачова французький уряд заборонив всякі маніфестації подібного роду.

Дві тисячі парижан прийшли в собор Нотр Дам на відправу, присвячену переслідуваним християнам у Совєтському Союзі і країнах Східньої Европи.

Президент Ф. Міттеран намагається тепер зміцнити своє становище, яке похитнулося у зв'язку з новозеляндським скандалом, і йому доведеться зайняти на переговорах тверду позицію. Це особливо важливо для президента тепер, бо в березні у Франції відбудуться вибори до парляменту. Більшість обсерваторів, враховуючи антисовєтські настрої виборців, передбачають на цих виборах легку перемогу правих партій.

Расові заворушення в Лондоні продовжуються

Лондон. — Расові заворушення у чорній, а зглядно густо мішаній дільниці Лондону, Бріkстоні, продовжуються вже другу добу. Товпи чорної молоді підпалюють автомобілі, грабують крамниці, кидають запальні пляшки через вікна до помешкань білих, обкидують камінням й іншими твердими предметами поліцію, яка намагається зльокалізувати заворушення, замкнувши головні вулиці, які ведуть до дільниці Брікстон і контролює усі інші проходи.

Заворушення, як відомо, розпочалися через припадкове, не зумисне тяжке поранення поліцією молодої негритянки. Досі поліція арештувала понад 30 осіб, переважно за грабунки, ґвалтування, підпали, а навіть підступні вбивства білих.

Братинські льокальні і федеральні чинники почали тепер застановлятися над виготовленням загального пляну поборення заколотів, бо вони побоюються, що заворушення в Бірмінґгемі і Лондоні можуть дуже легко пошитися на інші, головно індустріяльні міста. Міністерство внутрішних справ Великобританії не виключає, що якась невидима сила може керувати, унапрямлювати, а навіть плянувати заворушення, використовуючи для цього кожну нагоду, кожну соціяльну несправедливість, а головно кожну помилку поліції чи інших урядових чинників. В Бірмінґгамі, наприклад, заколотники спалили до тла 55 склепів, 109 автомобілів поранили 89 осіб, в тому числі 30 поліціянтів та наробили чимало іншої шкоди.

Найбільше турбує поліцію „революційна" поведінка заколотників. Вони дійшли вже до такої нахабности, що блькують людськими тілами дорогу, стримують водіїв автомобілів витягають їх силою на вулицю і побивають до крови, головно коли водій є білий.

Такий спосіб поведінки зденерованої чорної вулиці вказує на зумисну розправу чорних над білими і на поглиблення ненависти чорного населення проти білого.

У СВІТІ

ПАТРІЯРХ МОСКОВСЬКИЙ і всієї Русі Пімен нагороджений совєтським орденом „Трудового червоного прапора". У повідомленні президії Верховної Ради СССР сказано, що Пімен нагороджений „за патріотичну діяльність на захист миру і в зв'язку з 75-річчям з дня народження".

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ аґентство ТАСС повідомило, що Совєтський Союз і султанат Оман — держава району Перської затоки — вирішили встановити між собою дипломатичні відносини на рівні амбасадорів.

ПРАВА ФРАНЦУЗЬКА газета „Фіґаро", покликуючись на добре поінформовані джерела, повідомила, що прем'єр-міністер Франції Льоран Фабіюс знав про причетність аґентів французьких секретних служб до вибухів на кораблі „Рейнбов Ворріор" вже наступного дня після диверсії. Телевізійний виступ Л. Фабіюса повинен був звести до мінімуму політичну шкоду, нанесену скандалом урядові, соціялістичній партії і особисто президентові Françya Міттеранові, що особливо важливо перед парляментськими виборами, які відбудуться за півроку. Прем'єр-міністер Нової Зеляндії Лонґі висловив задоволення тим, що Франція признала факт участи своїх аґентів у диверсії. Лонґі сказав, що буде добиватися виплати значної компенсації, яка нараховує мільйони долярів.

У ВІДНІ НА НАРАДАХ конференції міжнародного аґентства з атомної енергії була прийнята резолюція, яка забороняє співпрацю з Південною Африкою в ділянці нуклеарних досліджень і промислового використання атомної енерґії. З'єднані Стейти, Англія та 17 інших промислово розвинутих країн при голосуванні резолюції стрималися.

ОФІЦІЙНІ ПРЕДСТАВНИКИ мехіканського уряду повідомили, що групи чужинецьких рятівників готуються вернутися до себе додому, бо не бачать більше підстав залишатися в Мехіко. Уже вернулися додому 30 швайцарських рятівників зі спеціяльно натренованими собаками, а також рятівники з Канади, Франції, Західньої Німеччини. Офіційна кількість осіб, що згинули під час двох землетрусів, досягла 4,696.

В ЛЕНІНГРАДІ ПІСЛЯ 14-годинної ревізії в помешканні 18-го вересня був знов заарештований Ґеорґій Міхайлов, який вже відсидів у совєтських концтаборах чотири роки. Г. Міхайлов був засуджений за колекціонування і пропаґанду робіт ленінградських художників-нонконформістів. Його нинішній арешт означає не лише спробу зламати мужню людину, але й намагання КҐБ залякати вільних ленінградських художників, яких зразу ж після арешту Міхайлова почали викликати на допити.

В БЕЙРУТІ ЗАХОПИЛИ ЧОТИРЬОХ СОВЄТСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ

Бейрут, Ливан. — Пресові агентства повідомили, що в понеділок в пізних пополудневих годинах невідомі терористи, зупинивши у західній частині Бейруту автомобіль з трьома совєтськими дипломатими і одним лікарем амбасади Совєтського Союзу, стероризували їх автоматичною зброєю, пов'язали руки до заду, вкинули в інший автомобіль і вивезли у невідомому напрямі.

Це перший випадок, — кажуть політичні спостерігачі і кореспонденти, — що в число захоплених в Ливані осіб попали також офіційні представники комуно-московської імперії, яка нібито вважається заприязненою державою до всіх визвольних мусулманських рухів і фракцій і постачальником всякої зброї в першу чергу для Сирії і Палестинської Визвольної Організації, яка то зброя пізніше попадає в руки інших ливанських політичних фракцій. Хто захопив совєтських дипламатів досі ще не відомо, бо жадна фракція не призналася ще до цього терористичного акту. Немає також покищо жадної реакції Москви, яка напевно також заскочена таким актом терору проти її представників не тому, що у закладі сидять її чотири дипломати, але з огляду на розголос тієї справи під час важливих дипломатичних потягнень СССР на відтинку закордонної політики, пов'язаною з поїздкою генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Ґорбачова і великої совєтської делеґації до Парижу на зустріч з томашнім президентом Франсуа Міттераном, зміни у позиціях Москви щодо переговорів в Женеві про редукцію нуклеарної стратегічної зброї і загальної підготови до конференції на вершинах між президентом Роналдом Реґеном і М. Ґорбачовим в листопаді.

Ливанські чинники, спільно із представниками совєтської амбасади встановили, що захопленими дипломатими є: Валерій Мірков, представник торговельної місії при амбасаді СССР, Олег Спірін, культурний аташе, Ніколай Вірскі, лікар амбасади і Аркадій Катаков, названий тільки як аташе.

Деякі коментатори і політичні спостерігачі вважають, що захоплення росіян може бути получене з боями за опанування Тріполі, де просовєтські і просирійські фракції об'єдналися і повели сильну офензиву проти мусулман-фундаменталістів, які також мають притенсії на контролю Тріполі. Досі однак вони не призналися до захоплення совєтських дипломатів і не поставили жадних вимог. Є також інші спекуляції, але ні одна з них не сперта на фактах. Радіо Сі-Бі-Ес повідомило, що нібито одного з дипломатів захоплювачі вже розстріляли.

Совєтська амбасада в Бейруті вдержує найбільше число працівників з усіх існуючих там амбасад, зокрема західніх, які в останньому часі дуже зменшили число працівників в амбасадах і консулятах. У зв'язку із захопленням ливанці збільшили охорону будинку амбасади СССР, а також амбасада подвоїла число своїх агентів, які сидять під брамою з внутрішньої сторони входу.

В АМЕРИЦІ

ПІСЛЯ ГУРАҐАНУ „ҐЛЬОРІЯ", який наробив чимало матеріяльної шкоди зокрема в Північній Каролайні, на Лонґ Айленді і в Коннеткикат, губернатори згаданих стейтів внесли прохання до федерального уряду у Вашінґтоні за допомогою і попросили, щоб призидент Роналд Реґен проголосив названі стейти, чи вглядно частини стейтів, знищеними териротіями, бо тоді вони матимуть леґальне право домагатися відшкодування за заподіяну гураґаном шкоду. Менше постраждав стейт Ню Джерзі, зглядно його побережжя, хоч у деяких повітах були помірковано ушкоджені мешканеві доми, електричне і телефонічне сполучення, вирвані із землі овочеві й інші дерева тощо.

КОЛИШНІЙ ДИРЕКТОР бюджету в Адміністрації президента Роналда Реґена Дейвид Стокман заявив на телевізійній програмі Ей-Бі-Сі, що американські громадяни не повинні потішати себе ілюзіями про низькі податки і податкові полегші, які зокрема останньо проповідує Президент, шукаючи підтримки для його нової податкової реформи. Федеральний дефіцит, на думку Д. Стокмана, є такий високий, що скоріше чи пізніше уряд буде змушений закинути мрії і почати процес підвишки податків. Виступаючи на програмі „Цього тижня з Дейвидом Брінклі", Стокман заявив: „ми не зможемо довго жити з цим масивним і небезпечним дефіцитом, бо він, дефіцит, хочемо ми цього чи ні, одного дня почне нас дусити". На його думку дефіцит може створити економічну депресію в сенсі провалу багатьох економічних програм.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Джордж Шулц заявив кореспондентам, що Адміністрація президента Роналда Реґена ніколи не відмовиться від дослідів евентуальної продукції, а головно випробування нової космічної зброї, так званої стратеґічної оборонної ініціятиви тому, що це одинока надійна зброя, яка дає Америці почуття дійсної безпеки від можливої, а головно несподіваної атаки СССР. Становище Дж. Шулца рішучо підтримав Ричард Перл, асистент секретаря Департаменту оборони і один з твердих оборонців дозброєневої політики Реґенової Адміністрації. Совєтські речники дали до зрозуміння, що вони погодяться навіть на 50-відсоткове зменшення стратеґічної зброї у переговорах в Женеві, якщо ЗСА припинять досліди і випробування космічної зброї і відмовляться від так званої „міжзоряної війни".

ЧИ ПОЇДЕ секретар Департаменту оборони Каспар Вайнберґер разом з президентом Роналдом Реґеном до Женеви на зустріч із совєтським лідером Міхаїлом Ґорбачовим? Це питання стоїть тепер дуже гостро на сторінках преси і серед численних аналітиків і політичних спостерігачів. Консервативні кола роблять тиск на Адміністрацію, щоб Вайнберґер був включений до „тіму" Президента і заступав у Женеві їхню позиція і позицію Пентаґону про сильну Америку. Ліберали натомість також своїми шляхами роблять все можливе, щоб Вайнберґер не попав на список супроводжуючих Президента осіб. Офіційні особи в Білому Домі заявили, що покищо листа осіб, які поїдуть з Р. Реґеном до Женеви ще „не готова" і тому немає потреби займатися цією справою.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — \$40.00, 6 months — \$22.00, 3 months — \$12.00. UNA members: \$7.50 — 6 months, \$15.00 — 1-year. Change of address - \$1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік \$40.00, на півроку — \$22.00, на 3 місяці — \$12.00. Для членів УНСоюзу \$7.50 на 6-місяців, \$15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — \$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Усмішки на показ

Коли після якоїсь політичної конференції офіційний комунікат стверджує, що конференція була „ділова і конструктивна" та відбулась у „приязній атмосфері", то така дипломатична фразеологія, перекладена на просту мову, означає, що, крім втрати часу й енерґії, дана конференція не принесла нікому ніякої користи. Державний секретар Джордж Шулц і його совєтський контрпартнер міністер закордонних справ Едвард Шеварднадзе промовляли до журналістів після своєї близько чотири і півгодинної розмови в минулотижневу середу 25-го вересня ц.р. у совєтській місії до ОН в Ню Йорку штудерною дипломатичною мовою, але виразно дали зрозуміти, що та їхня довга нарада не дала ніяких позитивних результатів. Шулц заявив: „Ми не осягнули порозуміння ні в одній з численних справ, які спричинюють напруження між ЗСА і СССР". Шеварднадзе, який вперше виступає в ролі дипломата і не має того досвіду, що Шулц, відмовився взагалі відповідати на запити журналістів.

Зате обидва вони, Шулц і Шеварднадзе, наче за взаємним порозумінням стискали один одному руки, всміхалися і поводилися, як актори перед фотографічними апаратами, щоб викликувати у глядачів враження, що їхня нарада закінчилася поважним успіхом. Шулцові товаришили на нараді фахівець у справах крайової безпеки Роберт МекФарлейн і фахівець у справах збройних сил Пол Нітсе. Хто був по стороні Шеварднадзе — не повідомлено.

Ті усмішки на показ за всякою вірогідністю не були згори домовлені. Зате вони були доказом, що обом сторонам залежить на тому, щоб не доводити взаємної ворожнечі до такого ступня, щоб дійсно не настала загроза нової великої війни. Бо такої війни не хоче ні Москва ані Вашинґтон. Едвард Шеварднадзе відвідав уже також президента Реґена, привіз йому листа від Михаїла Ґорбачова і якісь конкретні пропозиції щодо можливої редукції стратеґічної зброї. За газетними вістками Ґорбачов ніби погоджується на значне зменшення числа совєтських ракет в заміну за зречення Америкою „зоряної війни". Якщо це дійсно так, то вигляди на реальний успіх теперішньої Женевської конференції і листопадової „конференції на вершинах" мінімальні, бо Реґен кількакратно заявив, що рішення Америки знайти оборонну зброю проти ворожих ракет з використанням космічного простору не може бути предметом торгу. Офіційно не подано ще ніяких вісток, у чому саме полягає цей новий совєтський плян. Покищо одиноким вислідом перебування совєтського міністра закордонних справ в Америці та його розмови з державним секретарем Шулцом і президентом Реґеном обмежуються до куртуазійних усмішок.

Михайло Кучер

НА СМЕРТЬ ВАСИЛЯ СТУСА

1

Мордовський Архіпелаг — „Дубровлаг", зона ЖХ 385/17 а. Вона також називалась „мала зона". Тут колись жили черниці і, як насміхалася сторожа, „молились на ліс", себто до схід сонця. Згодом черниці вимерли. Тепер в „малій зоні" в'язні мужчини, на совєтській говірці „зеки".

1972 рік. Найкращі кадри українського народу заповнили табори Мордовії. Тоді було правильне переконання: якщо людина має великий термін — значить вона чесна, хороша. Зі всіх ув'язнених українці мали найвищі терміни, до 25-ти років. Щоправда, Василь Стус мав термін — вісім років, але фактично обвинувачення і не було. Зрештою для Стуса пізніше дописали більше строку. Так повторювалося з багатьма в'язнями-українцями, давали нові засуди.

Це був місяць лютий 1976 року. У зону привезли нового „зека". Це був Василь Стус. На грудях, як належить, нашивка „Стус В.С.". Він вразив присутніх в'язнів своєю виснаженістю. Обличчя ніби вирізане ножем з дерева. Наголо обстрижена голова. Тримався він з великою особистою гідністю. Любив говорити про поезію, філософію. Але не любив скаржитися. І вже того ж дня, коли 35 країн світу проголосили в Гельсінках про права людини, в бараці впав непритомний Стус, заллятий кров'ю. Після години пошуків — була це неділя — знайшли на-підпитку лікаря, але не було транспорту для Стуса. Аж по трьох годинах з'явився „транспорт" — двох „зеків" безконвойників. Непритомного Стуса поклали на ноші. Охорона, — щоб не втік непритомний, четверо каґебістів, озброєних автоматами, і двоє собак. Кровотечу зупинив головний хірург на „шпитальці". Це була ніби перша допомога, нехай і таборова. Коли Стуса мали перевести до шпиталю, йому дали майже нову одіж — бушлат, що відразу насторожило друзів: Чому нова одіж, чому не та, що була в ужитку. Почали приглядатись і на спині знайшли металевий кружок, підслуховий апарат, майстерно зашитий. Кружок вийняли. Це вплинуло пригноблююче на Стуса, він передчував найгірше. І дійсно, КҐБ не подарувало Стусові втрачену підслухачку і врешті Стуса за кару етаповано на Колиму, в найгірші умови кацетні.

Несподівано привезли Стуса до Києва, але побачення з дружиною і сином не дали. Далі Стус, смертельно хворий, був у Ленінграді, де його мусіли підлікувати, зробили операцію шлунка, без чого він помер би раніше.

Стус весь час свого перебування в таборах тримався дуже вороже по відношенні до кагебістів, чого не могли зрозуміти в'язні неукраїнці, праґматики, що уважали це зухвалістю, яка не завжди була „потрібна" і виснажувала, мовляв, його сили. Але Стус був створений так, що не міг говорити неправди навіть у щоденних ситуаціях.

Перед етапом трус на Стусові робив кагебіст-наглядач. Він розпоров чоботи Стуса і знайшов заховану там страшну „крамолу" — десять карбованців. Стус взагалі говорив з начальством холодним тоном із зневагою.

В таборі Стус мав грубий зошит своїх віршів із заголовком „Палімпсести". Був знавцем і любителем філософії. В кацеті-таборі передплачував те, що можна було передплатити: „Вопросы философии". (Нічого українського туди не допускали). Улюбленим філософом Стуса був Кант. До Григорія Сковороди ставився позитивно, як до поета і філософа.

Василь Стус сидів деякий час разом із молодим лікарем жидівської віри Семеном Глузманом з Києва. І був зажурений Стус, що Ґлузман, хоч ціле життя прожив у Києві, не знав української мови; з ним у в'язниці мусів поет говорити московською мовою.

За освітою Стус літератор і знавець філософії Канта та екзистенціяліста Камю. З німецьких поетів любив Рільке, з американських Фолкнера; Стус знав українську поезію, про Рильського висловлювався як про доброго перекладача.

Тичина, хоч майстер почуття звуку, творець нових гармоній, не подобався Стусові. Фактично Стуса арештували за розторощуючо критичну статтю про Тичину. В СССР судові акти обвинувачених в інакшому думанні засекречені, і це стаття „Феномен доби", де Тичину названо ліліпутом і пігмеєм — послужила головним матеріялом для обвинувачення автора статті — Стуса.

У Стуса перед арештом був трус. Каґебісти знайшли два „злочинні" документи — згаданий есей про творчість Тичини і клаптики паперу — їх було тих клаптиків багато, — на яких Стус записував принагідні думки-міркування, — може колись придасться. Серед них оцей:

„Кубло бандитів каґебістів,
Злодіїв і відставників,
У столичному засіли місті
Як партія більшовиків".

Стусовий есей про Тичину ад гок можна вважати найбільшим досягненням українознавства 70-их років. Українське покоління 70-их років вважало слушно Тичину дешевою партійною лялькою, забавкою для кремлівських прийнять, манекеном, на який вішано ордени і медалі. Поцілувавши „туфлю", тобто зрадивши український нарід, дістав винагороду — став з ласки окупантів „орденоносним" поетом України, депутатом Верховної Ради, академіком, лавреатом, але перестав бути поетом.

Трохи думок про Шелеста наших інакодумців в таборах, — яким його бачили. Начальник в СССР, нехай і Шелест, ніколи по справжньому не піклується добром свого народу, своєї батьківщини. Ці українці — це речники інтересів совєтської імперії. Але для Шелеста українська мова і українська культура були все таки хоч трохи потрібні, натомість такий ось Щербицький вже цілком слухняний і відданий Москві. В останньому часі було відомо, що чимось Щербицький таки не догодив Горбачову і він, тобто Щербицький, — мало не захворів від переляку. Можливо, що йому доведеться „розплачуватися" за симпатії до Черненка тощо.

(Закінчення буде).

Анатоль Курдидик

Фільм про голодомор України на телевізорах Канади

Мабуть тому, що у Вінніпезі мала відбутися сесія спеціяльної парляментарної Комісії для громадської інформації і зокрема для розгляду закидів про однобічність Сі-Бі-Сі, керівництво цієї всемогутньої, — як кажуть канадці, — і диктаторської установи рішило демобілізувати хоч один відтинок наступу на неї, — і в четвер, 5-го вересня 1985 року о годині 9-ій увечері на екранах Сі-Бі-Сі — Ті-Ві канал 6 та 2 вся Канада побачила документальний одногодинний фільм про Голодомор України з назвою „Жнива розпачу" (Гарвест оф диспер). Українці не мають за що дякувати Сі-Бі-Сі: фільм показано у пляні лівацьких керівників, які з тієї установи зробили пропаґанду всякої інтернаціональщини, з Ґорбачовим і Кастром включно, дарма, що оплачують тих директорів теж українські гроші. Жалі українців до Сі-Бі-Сі треба було торпедувати і тому фільм про голодомор показано. На цьому, повірте, прихильність Сі-Бі-Сі до нас і скінчиться...

Та нема злого, що не вийшло б на добре, — і Канада таки фільм „Жнива розпачу" побачила. Від англійців й осіб інших національних груп, з якими нам довелося після фільму говорити, знаємо, що декого з них фільм просто зашокував, навіть свої, що бачили „Жнива розпачу" раніше, пережили його вдруге. І якщо він зменшить хоч на одного число тих наших песиголовців, які з криком і фінансовою допомогою з Москви намагаються закричати всі наші заходи довести до відома Канаді комуністичне звірство зумисне зорганізованого голоду, — показ фільму в Сі-Бі-Сі піде на користь.

Варт при тій нагоді пригадати, що фільм „Жнива розпачу" був ідеєю двох молодих і знаних уже наших фільмових продуцентів, — Юрія Лугового з Монтреалю та Славка Новицького з Міннеаполісу. Проєкт фільму був підтриманий Всеканадською Фільмовою Радою (Нешенел філм борд) та державним секретаріятом Канади з Оттави, кошт його був рекордово дешевий (працювали ж усі українці для нього з честю та посвятою!), бо всього 150,000 долярів, — (50-тисячна дотація уряду Канади і 50-тисячна з Фундації Т. Шевченка уможливили випродукування цього фільмового документу. Фільм монтували в робітнях Фільмової ради в Монтреалі — і перший його показ відбувся там 21-го жовтня 1984 року, після чого фільм побачили українці Торонто, Вінніпеґу й інших міст Канади; тепер його висвітлюють по ЗСА.

Документальність фільму робить велетенське враження. Крім ряду свідчень тих, хто пережив страхіття Голодомору та ще й сьогодні згадки про нього витискають сльози з їх очей, ця документальність спирається на свідченнях таких видатних чужинців, як тогочасні дипломати в Києві і Москві чи британський кореспондент Малколм Маґґерідж, на фільмових і часописних вирізках з років Голодомору, врешті на дослідах у тій справі проф. В. Янішевського, проф. Ю. Даревича, мґра Б. Онищука, дир. В. Керелюка та інших видатних українських учених і дослідників. Не диво, що Москва її вислужники в Канаді, в тому й нашої крови, ставали дуба, щоб заперечувати Голодомор і доволі тільки пригадати становище Марії Кардаш з Шкільної ради Вінніпеґу, яка запевнювала своїх колеґ в цій раді, що голод 1932-33 років в Україні — це брехня й видумка українських фашистів у Канаді...

Коли Сі-Бі-Сі показало, — хотіло воно того, чи ні, — на екранах канадських телевізорів Голодомор України в четвер, 5-го вересня 1985 року, можемо сказати собі і своїм друзям з інших народів:

Правда України виграла ще один бій і буде їх вигравати один за одним аж до повної перемоги нашої найвищої ідеї — Державности України.

Іван Боднарук

ДВА РОКИ В СОВЄТСЬКІЙ ШКОЛІ

У Совєтському Союзі всі мусять брехати. А вчитель мусить таки найбільше брехати, й то перед невинними дітьми. І в тому його найбільша трагедія. Обманює учнів, при чому учні його обманюють. Учитель української літератури мусить на лекціях говорити, що наша література — це духова дитина російської літератури й що найбільші українські письменники, почавши від Котляревського і Шевченка, були термінаторами великих російських письменників. А вчителі всіх інших предметів мусять пам'ятати в час навчання про марксистський підхід до предмету, про клясову боротьбу, отже, також брешуть. А вже найбільшою трагедією для наших учителів у Галичині було відбувати так звані „виховні уроки", бо мусіли перед своїми учнями, вихованими в національному й релігійному дусі, опльовувати те все, що досі було для них святим.

Двічі до року відбувалася головна конференція, в якій мусіли взяти участь учителі всіх шкіл міста й району. Одна така конференція відбувалася на саме наше Різдво, щоб не дати вчителям змоги святкувати. Це були т. зв. январськіє совєщанія і вони тривали три дні. В серпні, перед початком нового шкільного року, відбувалися „августовскіє совєщанія". Вакації у Совєтському Союзі виглядали інакше, ніж в Европі. Там учитель має тільки 36 днів вільних. Одні відходять на вакації 16-го травня, а вертаються в червні; інші починають вакації в червні, а вертаються до школи в липні, ще інші в серпні. Нерідко буває, що директор уриває учителеві ті нужденні вакації і кличе його на якісь зібрання: зустрічати депутата, підписувати державну позику тощо.

Над тим всім панує атмосфера пригноблення і апатії, непевність завтрішнього дня, бо НКВД усюди встряває і всюди має своїх сексотів. Адже вчителі спеціяльно відбувають шкільне зібрання, на якому вибирають з-поміж себе одного товариша, що має „сприяти" прокуратурі і з нею на терені школи співпрацювати! Совєтські вчителі завжди і всюди носять з собою „авоськи" і ніколи з ними не розстаються: як тільки шепне хтось „а ось дають", усі мерщій біжать до крамниці.

Але мали галицькі вчителі за большевицької окупації деколи й веселі хвилини. До таких належали партійні відкриті зібрання, на які скликали всіх учителів. Сходилися в одній залі російської середньої школи (СШ) ч 11 група партійців, засідала напереді й починалася для нас, пасивних учасників і обсерваторів того збіговища, показуха. Партійні лаяли один одного, деколи витикали один одному свої гріхи, деколи приймали до партії нового члена.

Російська середня школа ч. 9, була славна в нашому місті з хуліганства молоді. Хто її не бачив, не всилі собі уявити, що діялося в тій „передовій" школі і яких вибриків допускалася там молодь. Вулицю, при якій була та школа (а була вона приміщена в найкращому модерному будинку, який побудував був напередодні війни директор Чельни для польської приватної учительської семінарії), не міг ніхто спокійно перейти навіть старі люди, коли та молодь виходила із школи. Там навчалася виключно совєтська молодь і всі говорили, що так на Сході за Збручем виглядала кожна школа. Але мала та школа дуже милого директора Бориславського, який завжди говорив на конференціях тільки по українськи, до кожного був ввічливий, постійно усміхнений, справжній білий крук серед совєтських учителів.

Російської мови в СШ ч. 12 вчив Григор Челяпов, типовий москаль, шовініст і антисеміт. Як тільки прийшов до Стрия, почав явно виявляти свою ненависть до жидів, мовляв, „куда пайдьош, всюди євреї, а русскій народ паґібаєт". Жидів називав згірдливо самураями. На серпневій конференції виступив з апотеозою „русскаво народа і язика", яку вбрав у поетичну форму, бо був трохи поет і письменник. Російську мову назвав мовою геніїв людства, Пушкіна Леніна Сталіна, та лаяв „український шовіністів", які намагалися з Пушкіна зробити „Гарматнього" (!?). Якби був

(Закінчення на стор. 4)

Зальцбурзьким гімназистам у 40-ліття

...Ряди бараків, гори недалекі,
Коло воріт самих Зальцзах...

В. Скорупський

Сорок років! Вщерть виповнений проміжок часу, спокійного і розбурханого студентського життя та зрілого віку.

Як вчора — години лекцій в неопалених бараках, стоянки в лініях по картопляну юшку і окрилені мрії, щоб отримати на приділ чоколяду, бо, продавши, можна можна заплатити за навчання в гімназії.

І для нас, тоді молодих у своєму гурті, життя виглядало безжурним.

Ми поверталися досвідком із забави в Гельбруні в час на недільну Богослужбу. Ми маршували під зву-

(Закінчення на стор. 4)

Іванна Савицька

КУРОРТ ПЄЩАНИ НА СЛОВАЧЧИНІ

II.

Та болять ручки...

О шостій годині ранку (за програмою) ми в лікаря. „Голосні сусіди", що приїхали з нами літаком, вже оформили „хвостик", вже чекають. Доктор Горват перетріпав докладно наші кості, повикручував в ліктях руки, понатягав нам ноги, рахував ребра, бив молотком де попало і приписав лікування. Моя програма, записана в книжечці, рясніла магічними кодами, в яких скривались щоденні купелі в мінеральній воді, масаж тіла, спеціяльні масажі шиї і рамен, боровинові оклади, різного роду гімнастика, плавання у басейнах (закритих і відкритих) і спеціяльна рибна дієта.

Потрібні аналізи були зроблені на протязі двох днів. Житловий сектор пансіону сполучений з лікувальними коридорами, по яких безупину бігають лікувальники, шукають своїх кімнат, хто на приємний масаж, хто на руханку Йоґа, а хто на пекельні муки, від яких робиться млісно...

Під числом одинадцять — індивідуальна гімнастика. ви женетесь на ровері, крутите ручку годинника, ходите босоніж по щітці, все те безболісне і навіть трохи веселе. Горе тому, кого вхоплять у кімнату „тортур". Там вас маґлюють гарячими грілками, гладять по спині залізком, толочать вас електричними танками, ланцюгами натягають вам руки і ноги, шию теж тягнуть, і ви кричите, мов на муках, бо все страшенно болить. Болить? Це добре, як вас болить. За тим ви їхали стільки світу, щоб вас боліло. А потім вас кинуть у басейн і кажуть мокнути, боровинового ліку набиратися і дихати, дихати, дихати боровиновим не дуже пахучим духом.

Арабський світ

Перший раз у житті я зустрілась віч-у-віч з арабським світом. З тим правдивим, не робленим, не висланим урядом на міжнародні конференції, не протестуючим грізно в телевізорі на приказ аятолли.

Араби з Кувайту і Сирії (тих там найбільше) хворіють часто, бо їхній клімат є вбивчий, отож заможні їдуть і собі до Пєщан лікувати каліцтво.

Говорити з ними — справа не проста, бо тільки їхні адьютанти знають англійську мову. Тепер по школах, крім арабської, учні вивчають французьку й англійську мову.

Араби займають у пансіонах найдорожчі кімнати, ціле крило займають, мають своїх кухарів, свою прислугу, обов'язково своїх лікарів, окремі зовсім їдальні і кожний арабський вельможа має двох адьютантів. Після вечері, на проході, шейк завжди в товаристві невідступних двох адьютантів. В каварнях їх повно — на концертах — ніже душі.

Достойні шейки вдягнені в білу довгу одежу, з білим накриттям голови (гейби вельоном) іноді теж червоним, опоясаним чорним обручиком. Всі вони налягають на ноги, деякі у візочках, в загальному, всі високі, ставні, гордо-пишні.

І тут — гірке спостереження. Їхні жінки завжди окремо, завжди позаду, наче невільниці, всі в чорному довгому платті, ноги і руки закриті, лице заслонене шовковою чорною маскою, з вирізом тільки на очі, найбільш принижені істоти, покривджені старою традицією.

Ми знайомимось з подружжям арабів, яке вже набралося цивілізованих форм життя. Пані, едукована в Англії, плаває у басейні, курить цигарку за цигаркою і радо з нами говорить.

— Моя мати — каже вона, необразована жінка, але мені пощастило на кошт держави (Кувайт) студіювати в Лондоні. У нас подекуди ще панують старі звичаї. Арабську жінку (без маски) може бачити тільки її чоловік.

Одружіння і прихід на світ дітей регулюють державні закони. Чотири дружини і семеро дітей від однієї жінки дозволяє тепер держава — отож — рахуйте! Двадцять вісім нових нащадків постачає державі одно подружжя. Можна б сказати жартома, що крім оливи — діти — найбільша арабська „індустрія".

— А „коралі", що їх безупинно мнуть у руках всі араби?

О, це старе призвичаєння, відірвання думок від злих нахилів, сполука з Богом, голос сумління, яке повсякчас відзивається у людині.

Арабська леді скоро покинула Пєщани, відлетіла до Кувайту, де викладає у школі англійську мову.

Мені пригадалась така картина. Від восьмої до десятої вечора на площадці пансіону Ґранд грає до танців оркеста.

Найближчий столик до оркестри завжди займали араби, окремі столики — їхні численні адьютанти, а ген, далеко, на самому кінці, присівши на цегляну підмурівку сиділи арабські жінки. Сиділи, — мов чорні ворони, збившись у купочку, покірно, мовчазно, тихо.

Ми займаємо столик близько арабських шейків, які попивають алькоголь, живо про щось говорять і приглядаються пильно надиво спокійним танцям. На кивок пальця з'являється адьютант, дістає від шейка доручення післати жінок до кімнат. Вони, — мов ті курочки, одна за одною покірно відходять з площадки. Всевладні панове заборонили дружинам приглядатися згіршенню...

І хто у змаганні за людські права обізветься за тими жінками, коли їм закрито уста, закрито навіть лице, відмежовано від сучасного світу.

Ще одна сцена, гідна фільмової плівки. Іноді, на проході, з'являлася пара наречених. Арабська красуня з відслоненим личком, із срібним над чолом пояском (аристократичне походження), соромливо тримала руку свого коханого, але назирцем за ними тупцювала майбутня теща у чорній масці...

Годі повірити, правда?

Пєщани — культурний центр

Здавалось би, що в Пєщанах нудьга. Воно не так. Музичне й мистецьке життя пульсує кольоритною силою. Ось саме в місяці липні кінчається пєщанський фестиваль.

Ми встигли захопити всього чотири концерти, що відбувалися в Домі Мистецтва, поблизу нашого пансіону: концерт еспанського, мішаного хору, струнний квартер із Швеції, грецька арфістка і оперні арії, у виконанні оперних солістів Братислави.

Концертова заля модерна, продукції на високому рівні, але публіки не завжди повно, хоч вступ на концерт — безкоштовний. Цікаво згадати, що ні в програмі фестивалю, ні в радіо не чути російської пісні.

У Будинку Культури в центрі парку проходили пописи збірних хорів, симфонічні концерти, „Циганський Барон", фортепіянові речиталі. Це все відбувалось у травні, та червні.

Міська оркестра концертує у парку кожного дня, а в неділю аж двічі.

Прикро писати, що в неділю рано, коли в костьолі починається Служба Божа, міська оркестра в павільйоні, зараз таки за костьолом, починає ранній концерт...

Образотворчих виставок немає, проте скульптурі віддається велику увагу. На виставці слвоацької мисткині в Домі Культури — цікава праця — голуб миру (ґіпс) з розгорнутими крилами, а кожне перо у крилі — назва якоїсь столиці. Цікава праця саме тим, що Москва — великими буквами, а Вашінґтон — малими.

У парку, довколо пансіонів велика кількість скульптур (квіти, гриби, птахи, людські й звіринні подоби, які інтриґують прохожих і будять коментарі...

Модерна струя докотилася тут у пересяскравленій формі, наприклад, керамічна лавка, на яку невільно сідати!!!

Любителі фортепіянової музики находять затишок у прекрасній каварні пансіону Термія. Кожного вечора можете там любуватися сальоновою тишею, передвоєнною обстановкою (перські килими, різьблена стеля, золото орнаменти, кришталі), і добра віденська кава з передвоєнним ароматом. Тут, у тій залі в лютому 1917 року відбували свої наради богарський цар Фердинанд, німецький цісар Вільгельм Другий і австро — угорський цісар Карло Перший (взяте з довідника).

Тут, у цьому затишку стоїть концертове фортепіяно і німецький піяніст переносить любителів музики у світ далекий від сучасної прози...

Продовження буде.

В Римі...

(Закінчення зі стор. 1)

правну й матеріяльну підтримку тим установам, які в більш нормальних обставинах забезпечувала б матірня Церква, сьогодні поневолена і переслідувана. Добро Церкви вимагає зв'язку з Церквою, яку сьогодні очолює Блаженніший М. Любачівський.

Присутній на нарадах Владика Любачівський виявив своє бажання, щоб основані його попередником установи продовжували своє існування і розвивалися. Зібрані представники запевнили свою готовість трудитися, щоб ідеї і тяглість праці центральних установ були збережені.

Окрему увагу присвячено бюджетові, щоб забезпечити існування і ріст патріярших дібр та інституцій в Римі і на поселеннях та розбудову Українського Католицького Університету.

Присутні рішили відбувати такі координаційні сходини при кінці вересня кожного року в Римі.

В серпні 1985 року

Уляна Лідія Береза

отримала докторат фізичної антропології з мишиґенського університету в Ен Арбор.

Студії антропології розпочала у "Temple University" у Філядельфії і продовжувала їх у мишиґенському університеті, звідки отримала диплом маґістра в 1979 році. Уляна Лідія Береза проводила низку лябораторійних і клінічних дослідів та брала участь в конференціях "Central Society of Clinical Research" і "Federation of Societies for Experimental Biology and Medicine". Темою її докторської праці було значіння міді, цинку та холестеролю у хворих на "Sickle Cell Anemia".

Уляна Лідія Береза була ученицею музичної школи п-ні Наталії Котович у Філядельфії, Па. і активною членкою Українського Пласту.

Молодий українець виграв нагороду

А. Старух з нагородженим моделем української церкви

Під кінець минулого шкільного року, на стейтових змаганнях у Вірджінії, Адріян Старух, учень четвертого року Ґровтон середньої школи в Александрії, Вірджінія, отримав першу нагороду за свій архітектурний модель. Хоч це вже третій рік підряд що Адріян отримав нагороду, цього року вона мала особливе значення, бо це нагорода за виготовлення моделю української деревяної церкви.

Коли після вручення нагород Адріяна запитали, чому він вибрав саме цей проєкт, він відповів: „Я хотів виклик — зробити щось інакше, — пов'язати традиційне з модерним, поєднати минуле з майбутнім. Більшість моїх товаришів вибрали моделі торговельних центрів, готелів і домів, а я вибрав щось з мого минулого, бо я гордий із свого походження".

Щоб взяти участь у стейтових змаганнях у Вірджінії, Адріян мусів виготовити не тільки сам модель, але також детальні пляни фундаментів, кожного поверху та подати всі точні розміри. Крім того, мусів відповісти на всі питання, які йому ставили чотири професійні архітекти відносно енергії, стандартів громадської безпеки, коштів огрівання тощо.

Цієї осени Адріян почав свої студії архітектури у стейтовому Вірджінія політекнікал інституті.

Модель церкви і всі пляни зараз є на виставці в українському католицькому соборі Пресвятої Родини у Вашінгтоні.

Адріян є сином Теофіля і Аристиди Борачок-Старух.

КЕРІВНИКИ КУВАЙТУ ще раз підкреслили, що вони не мають наміру звільнити 17 терористів, які відбувають тут тюремне ув'язнення, в обмін на шістьох американських закладників, що перебувають в Ливані. На думку кувайтських керівників і акредитованих там західніх дипломатів, уряд Кувайту вважає, що будь-які уступки на вимоги і погрози терористів, будь-який вияв слабости приведе лише до того, що країна стане об'єктом нових терористичних акцій.

ФУНДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Ukrainian Free University Foundation, Inc.
203 Second Ave. • New York. N.Y. 10003

ВШАНОВУЮЧИ СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

померлих Дорогих Осіб — пожертвували на українську науку, стипендії, українські студії в УВУ слідуючі жертводавці:

Жертводавець	Сума
Гладкий, Орест і Марія в св. п. ред. Нестора Когутяка на ПСФ його імени	$2,400.00
Левицька, Ольга в 15-ту річницю св. п. мужа Володимира	1,000.00
Савчак, Мирослава в св. п. мужа Володимира	500.00
Андрушків, Богдан і Віра в св. п. батька Осипа	200.00
Андрушків, Марія в св. п. мужа Стефана	100.00
Поритко, Оксана в св. п. мужа Івана	100.00
проф. Богданська, Таїса в св. п. мужа д-р. Петра	100.00
Когут, Тарас в 5-ту річницю св. п. батька Михайла	100.00
Андрусяк, Марія в св. п. мужа д-р. Іллі	100.00
д-р Кисілевський, Роман і Іванна в св. п. дир. Марка Кисілевського	50.00
інж. Ткач, Ярослав, д-р. Олександра в св. п. дир. Марка Кисілевського	50.00
Дземюк, Олекса в 8-му річницю дорогої дружини Евдокії	50.00
д-р. Дурбак, Христина на свіжу могилу св. п. д-р. Юліяна Політила	50.00

В світлу пам'ять мґр. **ІВАНА РОМАНА КОСТЮКА** зложили:

Жертводавець	Сума
Костюк, Галина	$120.00
Фединяк, Володимир і Ореста	25.00
Обаранець, Евген і Леся	25.00
Конюх, Дарія	25.00
Турчин, Андрій і Ірена	10.00
мґр. Кобрин, Тарас і Катруся в св. п. В. Труша	15.00

Замість квітів на свіжу могилу св. п. д-р. **ВОЛОДИМИРА ДУШНИКА** зложили:

Жертводавець	Сума
д-р. Петро і Леся Ґой	$100.00
інж. Юліян і Оля Ястремські	50.00
дир. Ярослав і Надія Па[illegible]шенко	50.00
мґр. Люба і інж. Роман Галібей	50.00
Теодора Сидор і син Ігор	50.00
мґр. Теодор Воляник	25.00
Микола і Стефанія Чорний	25.00
мґр. Микола Турецький	25.00
Ярослав Оприско	25.00
Володимир Пізнюк	25.00
Евген і Оксана Луцький	25.00
Іванна Джус	25.00
Юрій і Христя Навроцькі	25.00
Серафима Рекшинська з дітьми	20.00
дир. Михайло і Наталія Клецор	20.00
Фелимон, Пінязь	15.00

Дякуємо всім Вельмишановним Жертводавцям і клонимо наші голови перед пам'яттю Покійних. Нехай ласкавий Господь дасть Їм вічний спокій, а світла пам'ять про Них залишиться вічною серед нашої спільноти.

УПРАВА Ф. УВУ

Помер І. Гаєвський

Ню Йорк. — У неділю, 29-го вересня ц.р., після довгої хвороби помер в місцевій лікарні інж. проф. Іван С. Гаєвський на 94-му році трудолюбного життя.

Св.п. І. Гаєвський, колишній учасник Визвольних Змагань, видатний громадський діяч на Україні і на еміґрації. Панахида була відправлена у вівторок, 1-го жовтня в год. 6-ій вечора у похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку, похорон — у середу, 2-го жовтня, з цього заведення о год. 10-ій вранці до церкви св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

В ранніх годинах 30-го вересня 1985 р. упокоївся в Бозі на 89-му році життя, після довгої і тяжкої недуги, наш Дорогий ЧОЛОВІК, ТАТО І ДІДУСЬ, старшина Армії УНР, громадський і науковий діяч

бл. п. інж. агроном

ІВАН ПІДДУБНИЙ

зслишивши в тяжкому смутку:
дружину — ОЛЕНУ
доньку — ІННУ з чоловіком А. СТРАТИЧАКОМ
та двох внуків — МАРТУ І ОЛЕКСАНДРА
і дальшу Родину в Україні

ПАНАХИДА у вівторок, 1-го жовтня 1985 р., о год. 7-ій веч. у церкві св. Покрови у Філядельфії, Па., а ПОХОРОН у середу, 2-го жовтня 1985 р., о год. 9-ій ранку з церкви св. Покрови на український православний цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що дня 30-го вересня 1985 р. відійшла у Вічність на 93-му році життя наша Найдорожча ДРУЖИНА, МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

СОФІЯ КРАВЦІВ

ПАНАХИДА у вівторок, 1-го жовтня 1985 року, о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні Quinn, 3520 Broadway, Astoria, N.Y.

ПОХОРОН у середу, 2-го жовтня 1985 р., о год. 9-ій ранку з церкви Чесного Хреста в Асторії, 31-12 30-та вул. і 31-ша Авеню, на український православний цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:
муж — ВОЛОДИМИР КРАВЦІВ
дочка — СОНЯ ЧУЧКЕВИЧ
син — ЯРОСЛАВ з дружиною ЛЮДМИЛОЮ
син — ІГОР з дружиною МИРОСЛАВОЮ
внуки — ХРИСТИНА, НАТАЛІЯ, ОРЕСТ, ПЕТРО І РОМАН з дружиною ДОЛЬОРЕС

У глибокому смутку повідомляю Родину, Друзів і Знайомих, що 14-го вересня 1985 року, несподівано, на удар серця відійшов у Вічність мій Дорогий МУЖ

св. п.

ЕВГЕН ПЛАСКАЧ

колишній старшина Армії Української Народної Республіки.

ПОХОРОН відбувся 17-го вересня ц. р. на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ в українській православній церкві Святого Вознесіння, Мейплевуд, Н. Дж. в суботу, 26 жовтня 1985 р., о 5-ій год. по пол. буде відслужена

ПАНАХИДА

за спокій душі Покійного.
Проситься про молитви.
Горем прибита дружина АНГЕЛІНА ПЛАСКАЧ

Ділимося сумною вісткою, що 24-го вересня 1985 р. по короткій недузі упокоївся в Бозі в лікарні Фавсет в Порт Шарлотте, Фльорида, наш Дорогий МУЖ І БАТЬКО та Член багатьох українських організацій Дітройту, Норт Порту і Порт Шарлотте на Фльориді

бл. п.

Володимир Кукурба

уроджений в Коломиї, Зах. Україна.

ПОХОРОН відбувся 28-го вересня 1985 р. о год. 11-ій перед полуднем на цвинтар „Рестлавн" в Порт Шарлотте, доконаний о. митратом д-ром Ізидором Нагаєвським — парохом української католицької парохії Св. Марії — Цариці Руси-України в Норт Порті, Фльорида.

Після похоронних обрядів в залі українського релігійного і культурного центру св. Андрея в Норт Порті, де Покійний був членом, відбулася тризна, на якій присутні жертвували на будову нової української католицької церкви в Норт Порті, для якої Стараннням Покійного вже куплено площу і внедовзі розпічнеться її будова.

Горем прибиті:
дружина — КАТЕРИНА
донька — ГЕЛЬҐА
сини — ІГОР І РОМАН
та Родина в краю

ГОЛОВНИЙ КОМІТЕТ ПІДГАЄЧАН

подає до відома своїм Землякам та всьому Українському Громадянству сумну вістку, що 5-го вересня 1985 року, в Ню Йорку відійшов у Вічність

св. п.

Д-р ВОЛОДИМИР ДУШНИК

народжений 24-го вересня 1908 року в Заставчу, пов. Підгайці, визначний суспільно-політичний діяч, професійний журналіст, автор низки цінних науково-політичних публікацій.

ПОХОРОН відбувся 9-го вересня ц. р. з похоронного заведення П. Яреми до церкви св. Юра, а звідтам на цвинтар св. Духа в Гемптонбурзі, Н. Й.

Горем опечаленій дружині Марії, синові Маркові та всій Родині складаємо наше глибоке співчуття.

Президія Головного Комітету Підгаєчан в Дітройті

Ділимося сумною вісткою, що у Мейпелвуд, Н. Дж., 27-го вересня 1985 року упокоївся в Бозі на 74-му році життя наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, БРАТ, СТРИЙКО, ВУЙКО, ШВАҐЕР І КУЗЕН

бл. п.

Андрей Богдан Ратич

ПАРАСТАС відбувся 29-го вересня 1985 р. у похоронному заведенні Литвин-Литвин.

ПОХОРОН — 30-го вересня 1985 р. з церкви св. Івана Хрестителя на цвинтар „Еверґрін" у Елізабет, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина — ЕВГЕНІЯ
сестра — ДАРІЯ ПЕНЦАК з родиною
брати: ЯРОСЛАВ із родиною
ІРИНЕЙ із родиною
шваґерки: МИРОСЛАВА БОГАЧ із родиною
СЛАВА ОЛЕСНИЦЬКА з родиною
ЛЮБА ЛАПИЧАК-ЛЕСЬКО з чоловіком
кузени: родина РАТИЧІВ, ЦЕГЕЛЬСЬКИХ
ЛЮБА САВОЙКА з родиною
АННА ТИХА
і дальша Родина в Америці, Канаді та в Україні

90-ий Відділ СУА відзначить 20-річчя свого існування

В жовтні 1965 року 12 молодих жінок, відчуваючи потребу приналежности до української жіночої організації, за ініціятивою інж. Степанії Пушкар, заснували 90-ий Відділ ім. Олени Степанів у Філядельфії та вибрали першу управу.

Цей молодечий Відділ (так його звали в Філядельфії) взявся зразу до праці, влаштовував базари, виставки картин, літературні вечори, брав участь у фестивалях та показах народної ноші. Тому що цікавився народним мистецтвом, провадив курси народного мистецтва та влаштовував виставки при філядельфійській Окрузі СУА як і самостійні.

Та чи не найбільшим досягненням Відділу було створення лялькового театру для наших найменших „По дорозі в казку". З Ляльковим театром членки відвідували українські світлички не лиш у Філядельфії, але й в Ню Йорку, в Ню Джерзі, у Вілмінґтоні, Балтиморі та Вашінґтоні. Театр був дуже дбайливо і професійно вивінуваний.

Членки Відділу також не забували про сиріт в Бразилії, куди висилали пачки, незаможних в Америці, приготовляючи кошики на Різдвяні і Великодні свята та підтримували різні українські організації.

90 Відділ СУА: у першому ряді (зліва): О. Гайдук і М. Чижович; сидять (зліва): Г. Лучанко, К. Козак, О. Фаріон, М. Лабунька, В. Кліш, Л. Мацьків; стоять (зліва): М. Одежинська, Л. Стабниченко, Г. Кривуша, Н. Даниленко, М. Раковська, М. Кондрат, Х. Лазор, Х. Сеник, Т. Мельничук, С. Жмуркевич.

Через 15 років членки Відділу відбували свої сходини в Домі СУА. Коли філядельфійська громада закупила Український Освітньо-Культурний Центр, 90-ий Відділ був одним з перших, що почав відбувати сходини, влаштовувати імпрези та закупив уділи.

Головами Відділу за 20 років були : Наталка Докиленко (перша голова) Тося Мельничук, Люба Процик, Віра Кліш, Леся Мацьків, бл.п. Марія Мазур, Дарія Шуст, Стефа Жмуркевич, Марія Кондрат та Оксана Фаріон.

Саме в неділю, 6-го жовтня ц.р. в год. 4-ій по полудні в Українському Освітньо-Культурному Центрі, 90-ий Відділ відзначить 20-річчя свого існування.

В програмі Вечора візьмуть участь : Марія Лабунька — слово про 90-ий Відділ, Віра Бойко — скрипкове сольо, Оля Холоба і Лідія Павловська — дует бандуристок. Ведуча програмою — Вірка Кліш.

Після програми гостина.

Христя Сеник

Два роки...

(Закінчення зі стор. 2)

українець виступив з такою ґльорифікацією своєї мови, були б його посадили в тюрму. Челяпову, очевидно нічого не сталося. Був до того Челяпов великий ризикант, а як учитель, великий нероба. Легковажив собі явно зарядження шкільної влади. Але вкінці, коли перебрав мірку у своїх виступах проти жидів, арештували його й посадили в тюрму. Його арештування відбулося так, як здебільшого відбувалися арештування учителів і учнів у Совєтському Союзі: закликали Челяпова до Наросвіти, а там уже чекали на нього аґенти НКВД. Коли большевики втекли перед німцями, Челяпова знайшли у стрийській тюрмі. Помагали йому всі наші люди й установи, а він за це відплачувався нам лайкою на наш народ.

Молоді вчительки жидівки зчинювали авантюри на всіх зібраннях у перших місяцях большевицької окупації. Коли учителів вибирали до профспілки, вони засипували їх вогнем перехресних питань, пригадували їм минуле і намагалися їх „всипати". Всі оті прилюдні зібрання і сповіді мали несамовитий вигляд і пригноблювали страшенно наших людей. Багато крови напсували нам жиди; коли з доручення Наросвіти приймали кандидатів до профспілки. Кожний учитель, а також техроб, себто сторожі та інші фізичні робітники школи, подавав прохання на письмі, щоб його прийнято в члени профспілки. Крім того, виповнював відповідний квестіонар, де мусів подати соцпоходження, звання батька, колишню участь у товариствах і організаціях тощо. Після розглянення тих листків комісією, що складалася із трьох членів, найчастіше жидів, вам казали розказати прилюдно свою біографію. Потім засипували вас гураґаном питань і брали вас неначе у перехресний вогонь.. У кожній школі були політруки й піонервожаті.

Завідувачем Наросвіти для стрийського району був енкаведист Калініченко, який сам виарештовував учителів і видавав їх у руки НКВД. Так зробив він з директором школи в Добрянах Д. Приїхав до нього автом на село й просив , щоб поїхав з ним нібито помогти йому в праці в бюрі Наросвіти. Д. всів до авта й більше ніхто його не бачив. Син Калініченка ходив до СШ ч. 10 і був подібний до свого батька. Ходив з револьвером до школи, провокував наших учителів і учнів, грозив, що їх постріляє, якщо дадуть йому погану оцінку.

При Стрийській Педшколі був гуртожиток дівчат, яких привезли із східних областей. Ґуртожиток подобав радше на дім розпусти, ніж на виховний заклад. Учениці романсували в брамі з червоноармійцями, зачіпали прохожих, навіть учителів, які заходили в школу. На яких бездоріжжях опинилося виховання молоді в Совєтському союзі вказує факт, що совєтська молодь це в подавляючій більшості таємні аґенти НКВД. Діти доносять до НКВД навіть на своїх батьків, і це називають у комуністичній державі громадською честю. Молода вчителька Б. з СШ ч. 10 романсувала із своїм учнем і запрошувала його до хати. Серед дітей і молоді поширене злочинство. Процвітає пияцтво, бо горілка улегшує життя, дозволяє забувати й прощати, а в СССР жити й не прощати важко. Деморалізували учнів і нашу молодь комсомол і учком. Той останній це своєрідне досягнення совєтської педагогіки. Він забирав голос у справах відношення вчителів до учнів.

За обрахунками з 1927 року в Совєтському Союзі є 7 мільйонів безпритульних дітей, т. зв. безпризорників.

Треба сказати про СССР: жінка там настільки рівноправна, що вона і важко працює і виконує часто непосильну найтяжчу роботу. Вона теоретично має рівні права з мужчинами й доступ до всіх становищ і урядів, хоч у практиці насправді там бачимо багато жінок в армії і летунстві, але на нижчих постах. Знову ж в Політбюро, як знаємо, є виключно мужчини. Це саме й на міністерських постах. Її слово і працю цінять там так само, як слово і працю чоловіків.

Зальцбурзьким...

(Закінчення зі стор. 2)

ки пісень українських молодіжних організацій, ми слухали порад й завваг професорів і наполегливо вчилися. Переживання і спогади споїли нас в одну родину. Життя видало нам свідоцтво вмілостей. Сорокліття зустрічає наших подруг і друзів на чільних, відвічальних становищах.

Наша зрілість диктує нам висказати щире Д—Я—К—У—Є—М—О і пошану професорам і всім, які чимнебудь причинилися до щоденного існування Зальцбурзької гімназії.

Із усюдів надходять листи. Не злічити побажань, привітів — з Вінніпеґу, Сіднею, Зальцбурґу і Риму.

— Зустрінемося, 5-го і 6-го жовтня!

— На Союзівці!

Дружньо повернемося 40 років назад і разом заспіваємо: Зальцбурґ, чарівне місто!

Заграє юність ювілейну пісню на Моцартовій флейті. Зачерпнім пригорщами тони зустрічі, щоб життєдайною стала наснага нашого майбутнього.

А.М.

БІЛЯ ДЖЕНКІНСБУРҐУ, в Джорджії, малий літак дослівно випакуваний студентами-парашутистами, які плянували одноразовий масовий скок, піднісся на певну височину і несподівано для учнів і спостерігачів, почав раптовно падати на землю. Він впав і загорівся 45 миль від Атланти. Усі 17 осіб, включно з пілотом, згинули в цій катастрофі. Цього типу літаки вживалися вже раніше для науки парашутистів, переважно цивільних членів клюбу. Дослідники мабуть таки не довідаються, що було фактичною причиною катастрофи літака.

РЕЧНИК ПОЛЬСЬКОГО уряду Єжи Урбан підтвердив недавно на пресовій конференції повідомлення про арешт групи вищих офіцерів збройних сил. Засоби масової інформації Польщі нічого не подали про цей факт, але закордонні кореспонденти і вільна польська преса повідомила про це. Тепер Є. Урбанові нічого не залишилося, як офіційно підтвердити ці повідомлення. Відповідаючи на запитання західніх кореспондентів, Урбан сказав: „Серед заарештованих недавно за антидержавну діяльність є чотири офіцери". На запитання, хто саме, Урбан назвав лише одного — полковника резерви Маріяна Райського.

ПРО 83-ИЙ ВІДДІЛ СУА

У дописі п.з. „Милосердні Самарянки" („Свобода" ч. 186 з суботи, 28-го вересня ц.р.) трапилася прикра друкарська помилка. Повторюємо це речення повністю: „І вже радісно, з надією дивиться малий Люіз на своє майбутнє, яке всміхнулося до нього завдяки жертвенним паням із 83-го Відділу СУА, які покрили в більшості його медичні видатки — 790 дол., а Округа Нової Англії склала на цю ціль 200 дол". — Ред.